

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség Kárász-utca 9.

Telefon 305.

Előfizetési ár Szegeden

egész évre K 24— félévre... K 12—
negyedévre K 6— egyhónapra K 2—
Egyes szám ára 10 fillér.

Előfizetési ár vidéken

egész évre K 28— félévre... K 14—
negyedévre K 7— egyhónapra K 2.40
Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadóhivatal Kárász-utca 9.

Telefon 81.

Szeged, 1912.

I. évfolyam 17. szám.

Vasárnap, szeptember 1.

Szeged és a közgazdasági válság.

Irtá: Szivessy Lehel dr.

Az elmúlt napokban azt irták a szegedi lapok, egy budapesti estilap nyomán, hogy a nemzetközi pénzügyi válság országos hullámai legerősebben Szeged kereskedelmét, gazdaságát szántják meg, míg más vidéki centrumokat megkímélték. Aradról irtak, mint amely város maga is erős, körülbástyázott szigete a pénzbőségnek, amely városnak pénzügyi válságai nem szorulnak olyan mértékben a nagy fővárosi hitelintézetekre, mint a szegediek, aminek folytán saját kereskedelmüket és mezőgazdaságukat jobban, erőteljesebben tudják pénzzel ellátni, mint más városok pénzforrásai.

Ez a kérdés nemcsak általános nemzetgazdasági, hanem speciálisan magyar és elsősorban szegedi vonatkozásban érdemes arra, hogy beható megítélés tárgyává tegyük.

Mindenekelőtt hasonlítsuk össze a magyar vidéki városok betétállományát és látni fogjuk, hogy míg 1911 decemberében Aradon a pénzügyintézeteknél mint egy 86 millió 778 ezer korona volt felhalmozva,

addig Szegeden a betétek összege mintegy 43 millió 138 ezer korona volt.

Ha most még tekintetbe vesszük, hogy:

Debrecen betétösszege ca.	K 53,860.000,
Kolozsvár	" " K 37,618.000,
Nagyvárad	" " K 56,300.000,
Pozsony	" " K 75,000.000,
Szabadka	" " K 27,600.000,
Temesvár	" " K 69,200.000,

akkor látjuk, hogy Arad első helyen, Pozsony második, Temesvár harmadik, Nagyvárad negyedik, Debrecen ötödik, míg Szeged a hatodik helyen áll betétállományával, holott a szegedi törzslakosság mindezen városok lakosságát messze túlhaladja; kétségtelen tehát, hogy nem teljesen alaptalan az az állítás, hogy más magyar vidéki városok maguk hitelerejéből jobban tudnak táplálkozni, mint Szeged.

Ehhez vegyük még azt a körülményt, hogy az ország kevés városában vett az építkezés és az ezzel rokonszakhák vállalkozása és így az ipari lendület olyan arányokat, mint Szegeden, akkor tisztában lehetünk azzal, hogy a város gazdasága meg érzi ezt a nemzetközi bajt, de kétségtelen, hogy a bajok mérvét mindenfelé túlozzák és a valóságnál sok-

kal nagyobb mérvűnek tüntetik fel — holott a szegedi viszonyok nem mások, mint az általános országos viszonyok.

Melyek azonban azok a tényezők, amelyek Arad, Pozsony, Temesvár lakosságának vagyonosságát ilyen hatalmas arányokban fejlesztették, a város hitelintézeteinek gyűjtőmedencéit megtöltötték és amelyek Szegeddel olyan mostohán bántak.

A választ megtaláljuk abban az évtizedes szerencsétlenségünkben, amelyet már más ízben is fejtegettem, hogy ez a város az ország szívében, hatalmas, buza- és kalászt termő nagy rónaságon, szomorú izoláltságban, magára hagyatva, egyedül áll.

Arad megyeszékhely, nagy környéke, erős agrikulturája, vidéki birtokossága.

Pozsony Nyugatmagyarország központja, hatalmas uradalmaknak gyűjtőmedencéje, amellet nyugati arányokban fejlődő ipari gócpont.

Temesvár lenyulik egészen Erdélyig, messze a fővárostól, gazdag, évszázados takarékosághoz, vagyongyűjtéshez szokott, nyugati kereskedő polgárság közepén, ugyanígy Nagyvárad, messze le Kolozsvárig, mint birtokos gazdáknak ősi gyűlő helye, magához láncolta a földbirtokos elemet és odavonzotta a gazdasági, ipari fejlődés tényezőit. Szeged szinte nagy léptekkel halad előre, de sajnos, csak a maga útján, — 43 millió kor. betétjét nem uradalmaknak, gazdag öröklött vagyonú tulajdonosai, hanem bérföldes zsellérek, szegény, szürke, kopott hivatalnokok kuporgatták össze. Nem a termelő, pezsgő közgazdasági élet, nem a nagy járadékot hajtó, kastélyos hitbizományok — nem a gyárak és vállalatok, hanem a gazdaságilag gyenge elemek hordták halomba. — Aki ezt nem hiszi, menjen el egy takarékpénztár pénztártermébe és hetivásárcor ott látja azokat az embereket, akiket senki nem ismer, mert egyenkint, egyénekenként senki és semmi, de együttvéve, hatalmas tömegben, mint egy láthatatlan sereg, magukban hordozzák a tőke erejét.

Amíg ez a törzslakosság gyűjt és kuporgat és gazdaságilag fejlődik, addig szaporodik is a vagyon, de mindez a szaporodás tulságosan kicsi és kevés ahhoz a szükséglethez, amely ennek a 120,000 lakosságu városnak mai etapejához kell, ahová őstermelésből, az industrializálódás felé való útjában elért.

Kicsiben, Szeged az ország, az igazi Magyarország.

Ha a külföldi tőke elfordul az or-

szágtól, megrendül az egész hitelélet, hanyat-homlok esik a járadék és özönlik vissza az országba a záloglevél, és mire elfordulnak Szegedtől a főváros tőkéi, a saját tőkénk túlon-túl kevés. Kereskedelmünknek hihetetlenül erős ostromokat kell kiállania és minden fejlődés lehetősége megszűnik, minden forgalom megbénul.

A törzslakosság szárnyaszegetten nézi a pusztulást és ott, ahol értékek emelkedését tapasztalhattuk éveken át, most a vételkedv teljes hiányát; az értékek pusztulását látjuk.

Ha pedig mind ez igaz, akkor keresnünk kell a módokat, a közelebbieket, amelyek a mai állapotokat enyhítik és a távolabbiakat, amelyek e város lakosságát, kereskedelmét, iparát, gazdaságát a jövőben a mai destrukcióhoz hasonló eseményektől és állapotoktól megkímélik.

A mai helyzetben csak a racionális önmegegyezés segít egyrésztől, amely pillanatnyi üzleti eredmények kedvéért, nem kockáztat sokkal nagyobb érdekeket.

Viszont az intézeteknek is minden lehető el kell követniök, amint hogy eddig is mindent elkövettek, hogy a *jogosult* igények, változatlan alakban, nyerjenek kielégülést.

Ezek a ma feladatai. Határt szab nekik a lehetőség, de nem így a jövő feladatainak, amelyek abban csúcsosodnak ki, hogy Szeged város közigazgatásának, határozott, *közgazdasági politikát* kell kifejtenie, hogy Szeged termelő központtá váljék, ahol nemcsak a semmiből takarékoskodó, hanem a gazdasági értékeket termelő ipar és kereskedelem is hozzájáruljon a város gazdasági erősségének fejlesztéséhez.

Ennek a közgazdasági politikának konturjait abban látom és vázolom, hogy Szegedet izoláltságából, amely nem az erőnek, hanem az elhagyottságnak egyedüllete, végre is ki kell emelni.

A legközelebbi jövő városi politikájának feladata, a megye székhely kérdésének és Szeged megyének megalkotása legyen, amikor is, a dolog természetéből folyóan, ide települ nemcsak a közigazgatás, hanem a közigazgatást alkotó birtokosság is.

Nem késhet a város újabb földpolitikája sem, amely keresi és megtalálja a módokat arra, hogy a hitbizományi gyűrt, agyonfojtó abroncsa helyébe, a kis- és középbirtokosságot gyűjtse körébe. Ha pedig valaki ezt utópiának képzei, úgy vallom és hiszem, hogy ha üzlet, úgy